HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מתני׳ נפל הבית עליו ועל אשתו פטור. ואין לה כנגד ממנו: **יורשי הבעל.** אבל לו לחיי לו בניו מפני לחמת: **אשה מפני אשתה.** ואין ליורשי אשה כלום בכל נכסים שהרי הבעל מת לחיי ויורש את אשתו קודם מותו: **יורשי האשה.** קרוביה ממשפחת אביה [ו] (ואחרי כן מתה היא וירשו בכל נכסיה): נכסי לקח ברזל והיא נדונית להנעלת ליה ונכתבה בכתובה ומנה ומאתים ומוספת ונכסי מלוג שלה: **כ״ש שומרים יחלוקו.** שהרי ממון מוטל בספק הוא ו״מ ביבמות בהמולך (ד׳ לח:) לתכתובה לא פליגי ב״ש על שלא תשארת: **וכ״ש שומרים נכסים בחזקתן.** בגמ׳ מפרש בחזקת מי הלכך לאו לקמיה קאי אלא ס״ג וכתובה בחזקת יורשי הבעל והני נכסים דקתמרי ב״ה הן נכסי לקח ברזל שהכניסה מבית אביה ושמתן בכתובתה ואחריותם עליו אם פיתתו לו ואם הותירו לו: **וכתובה בחזקת יורשי הבעל.** מנה ומאתים ותוספת [ז] שממון הבעל לאוי ליתנן [ח] לה הלכך מספק לא מוציאנו מחזקת הבעל ומחזקת יורשים: **נכסים הנלנסים ויוצאים עמה.** הן נכסי מלוג שנפלו מבית אחיו ואין אחריותן עליו: **בחזקת יורשי אחר.** שמאביה נתו לה:

מתני׳ נפל הבית עליו ועל אשתו יורשי הבעל אומרים אשה מתה [ט] ראשון ואחר כך מת הבעל יורשי [י] אשה אומרים בעל מת ראשון ואחר כך מתה אשה בית שמאי אומרים יחלוקו ובית הלל אומרים [א] נכסים בחזקתן כתובה בחזקת יורשי הבעל נכסים הנכנסין והיוצאין עמה בחזקת יורשי האב:

נפל הבית עליו ועל אשתו פטור. למ״ד בגמרא במזקת יורשי האשה אומרים נכסים בחזקתן. תימה נכסים הנכנסים והיולאין עמה ולמ״ד במזקת יורשי הבעל ממי נלקח ולה נהלי כתובה ואיכא למימר דלא שוו בטעמייהו [ב] כדפריש׳ בגמ׳: **ובית הלל אומרים נכסים בחזקתן.** קשיא לר״י מ״ש דהכא אמר נכסים במזקתן ומפרש בגמ׳ במזקת יורשי האשה ואילו בסיפא תנן נפל הבית עליו ועל אשתו יורשי הבעל אומרים אשה מתה ראשון ואחר כך מת הבעל יורשי אשה אומרים יחלוקו ומאי שוה ליה למימר שאני התם נכסים במזקתן דהיינו נכסי צאן ברזל במזקת יורשי האשה אבל נכסי מלוג שלה לא ומיהו קשה לר״ת דאמר בפרק יורשי האשה (כתובות דף פב.) גבי נכסי מלוג שלה דלאוריית לעיל בפ׳ ים (דף קיג:) וגם בפרק שור שנגח ד׳ וס׳ (ב״ק דף מב:) מיהו מלי למימר [ג] בריש׳ דנפל הבית עליו ועל אשתו לאו דר״ע אמר בחזקת יורשי הבעל ור״ל אמר יחלוקו. ירושלמי פ״ד ה״ב [ד]מדקתני יחלקו יורשי בעל עם יורשי האב אלמא יורשי האב עיקר. תוס׳ ישנים יומא פה: ד. דהיכם כבר היה מוחזק בנכסים קודם מיתתה משעת מיתת אחיו שהוא יורש. תמוהה ס: תוד״ה נכסים. ה. אפי׳ למ״ד קנין פירות כקנין הגוף דמי לא חשיב בהכי (נכסי מלוג) קנין כספו כיון שאין הגוף שלו. יבמות סו. תוד״ה פלוגתא. ט. [ד]השתא דקאמר נכסים בחזקתן הרי הוא כמפרש הטעם כי זו היא חזקה הראויה להם, דהיינו נכסי צאן ברזל חזקת הבעל משום דאם פחתו פחתו לו ואם הותירו הותירו לו וגם היה יכול למכרן אבל גבי כתובה הטעם פשוט למה הן בחזקת יורשי הבעל ולא הנזרק לומר בה נכסים בחזקתן. ציטט מקונטרס בשם תוס׳ הר״ש. י. ואפי׳ מתה האם ראשונה. ציטט״ש יבמות נה. יא. יורשי הבן דהיינו אחין מאביו ספק כי אם מתה האם אחרונה אין להם כלום שאין הבן יורש אמו בקבר. שם. יב. מחמת הודאת חבירו. שם.

רבינו גרשום

וחזר ולוה ושוב קנה ומכר דהרי השבח שהשביח לוקח דמי כאילו השביחו לוה ומכרו ללוקח שברשות המלוה השביחו שהיתה משועבדת לו. ורקחי כשהוא גובה הלוקח מן המוכר גובה הקרן מנכסים משועבדים ואת השבח מנכסים בני חורין דמשמע דכל השבח יגבה ממנו ואם איתא דהיכא דכתב לתרוייהו מלרן יחלוקו אי הכי אמאי גובה הלוקח השבח כולו ממוכר חצי השבח בלבד היה לו לגבות ממנו דהאי שבח שהשביח לוקח דמי כמו שהשביחו מוכר ומכרו ללוקח והיינו דאיקני ומכר. ולוקח גופיה כמלוה הוא דהא כתב לו דאיקני ולמלוה נמי כתב לו דאיקני והאי שבח מכר הוא ואם איתא דיחלוקו אמאי טורף האי בעל חוב השבח כולו וחציו בלבד היה לו לטרוף מן השבח והלוקח דכמלוה הוא היה לו לתפוש נמי חצי מן השבח לעצמו וחצי האחר שטרף לו בע״ח היה לו לגבות מן המוכר ולא יותר. ומשני מאי גובה נמי חצי שבח ולעולם

עין משפט נר מצוה

קם א מיי׳ פ״ה מהל׳ נחלות הל׳ ו סמג עשין לו טוש״ע חו״מ סי׳ ל סעיף ו׳:

מוסף תוספות

א. משום שהיורשין באין לירש אותה מחמת הבעל הם באים ולא מחמתה ונכסים שלה היו ובחזקת הבאים מכחה הם עומדין לפיכך הם של יורשי אשה. ממ״ן ממלמות. ב. לפיכך לא החזיקום בחזקת האם. יבמות נח. תוד״ה וכ״ה. ג. לפי שאין הבנים יכולים לישבע שבועה זו שנתחייב אביהם. רש״י שבועות מא. ד. ואע״ג דתקון רבנן שלא יפרע אלא בשבועה ממון גמור הוא להוריש לבניו. רש״י שבועות מה: ה. פי׳ ב״ה דקאמרי נכסים בחזקתן דהיינו נכסי צאן ברזל שקבל עליו באחריות ובין הנכסים הנכנסים והיוצאין עמה כגון נכסי מלוג הכל יחלוקו שמוטל בספק הוא אם הוא יורש או היא: וב״ה אומרים נכסים בחזקתן שהיה להן לגבות מן המוכר: ו. [ד]מדקתני יחלוקו יורשי הבעל ויורשי האשה ר׳ יוחנן אמר בחזקת יורשי הבעל ור״ל אמר יחלוקו. יבמות נח. תוד״ה וכ״ה. ז. [ד]כתובה ומנה ומאתים ותוספת. ח. [ד]ליתנן. ט. [ד]אשה מת ראשון. ציטט״ש יבמות נה. יא. ואפי׳ דהיכם כבר היה מוחזק בנכסים קודם מיתתה משעת מיתת אחיו שהוא יורש. תמוהה ס: תוד״ה נכסים. ה. אפי׳ למ״ד קנין פירות כקנין הגוף דמי לא חשיב בהכי (נכסי מלוג) קנין כספו כיון שאין הגוף שלו. יבמות סו. תוד״ה פלוגתא. ט. [ד]השתא דקאמר נכסים בחזקתן הרי הוא כמפרש הטעם כי זו היא חזקה הראויה להם, דהיינו נכסי צאן ברזל חזקת הבעל משום דאם פחתו פחתו לו ואם הותירו הותירו לו וגם היה יכול למכרן אבל גבי כתובה הטעם פשוט למה הן בחזקת יורשי הבעל ולא הנזרק לומר בה נכסים בחזקתן. ציטוט מקונטרס בשם תוס׳ הר״ש. י. ואפי׳ מתה האם ראשונה. ציטט״ש יבמות נה. יא. יורשי הבן דהיינו אחין מאביו ספק כי אם מתה האם אחרונה אין להם כלום שאין הבן יורש אמו בקבר. שם. יב. מחמת הודאת חבירו. שם.

מסורת הש״ס

ו) ל״ל דתמוה, ג) ל״ל מתניתין, מוקמ זה, ג) ל״ל שממנון, ד) [ל״ל ניתנן בסס הלכך] מספק לן מוקימה ממזקת כר׳. יעב״ן, ה) ל״ל מצניתין, ו) שייך לע״ב, ז) גר׳ ר״ל מתה סס תחיה אין,

גליון הש״ס

תום׳ ד״ה ובית הל׳ ופ״ר נמי מבריית׳ דמוקי בב״ש לישני ליה בגון שייחה. ממוה לי דסס בסך בריית׳ קתני שהמת גופה בשבועה. הרי דמירי במקום שנהיך שבועה ומוכח דמתיר בלא ייחד ועי״ש: **בא״ד** אלמנה שתפשה. לו זכיתי להבין דלמאי נריכים להקדמה זו ואף סס היה מהני תפיסה מחיים מ״מ ימוח שמא תפיסה מהני בסמת שבועה ומפרש נמי ובסס לפרוע עמה בסמת ועי״ש: **בא״ד** רב לא סנב. מחוסר ביאור מה לחיי מהסס לסמסס:

הגהות הב״ח

(א) בסשנה יורשי האשה: (ב) תום׳ ד״ה נפל וכו׳ ועל אשתו וכו׳ בשעמייהו כדאפרש בסמוך: (ג) ד״ה ובית הלל וכו׳ סוה ליה למימר נמי סתם: (ד) **בא״ד** מיהו מלי למימר דרישא: (ה) **בא״ד** לעולם דממחת קודמת למה ל״ל ומיהו לה ממחך: (ו) **בא״ד** שדקך האשה שתמות קודם וכו׳ סוי פרעונות. ג״כ הכי פיתת ר״פ י״ב: (ז) **בא״ד** בחזקתו לפי שהוא עתיד: (ח) ד״ה ובית הלל וכו׳ שהחציו במזקת יורשי האשה אין להקשות לשם מהחיא דלעיל לחם: (ט) **בא״ד** אבל ר״ל דהיכ מהעמיד ליה דעת סתום׳ ס״ב נראם לפי דעת סתום׳ קשה דימלוקו קשה מהסיפ׳ דלעיל מחיים שבועה לבניו ממקמת לה פליג ברב ושמואל דלעי׳ הר׳ שמעון אלי שפיר: (י) **בא״ד** לעולם אלמנה ולפי׳ הר׳ שמעון שיש להם לבית שמאי נמי הוראל והיא מוחזקת בממון לא שמרינן אין לחם מוכיח שבועה לבניו אבל ליכא לשעויי: (כ) **בא״ד** ופריך נמי מבריית׳ דמוקי לה כ״ש. ג״כ לעולם אמאי דמיך נפשיה לשעויי בכתה גוויו ונלסוף מסני נמי על בריית׳ אחת סא מני ס״ש היא דאמר שטר שעומד לגבות כר׳ נישני לכולהו בשעיוא מדא כגון שייחד כר׳ אלא בע״ח לא ניחא ליה לשעויי כגון שייחד כר׳: (ל) **בא״ד** דתפיסה דלאחר מיתה לאו כלום היא וכו׳ לא מצבי לשנויי במתני׳: (מ) ד״ה נכסים וכו׳ סתם אגפלו שנינו מתה מה יעשו בכתובתה: (נ) **בא״ד** דהכל לנהסם דהכא ולאו אין לם כח וכו׳ מיד כשמת הבעל הוא לם: (ס) **בא״ד** למאי דפריסית התם אי הוי: (ע) **בא״ד** נכסים וכתובה בחזקת יורשי הבעל לחיכא למימר לא שוו בטעמייהו דכל שהיה אחראי למימר לא שוו בטעמייהו וכו׳ שנכסי צאן ברזל שקבל עליו באחריות: (פ) **בא״ד** ומתני׳ נמי דקתני מאי שנא: (צ) **בא״ד** לא קבלן באחריותו:

נפל הבית עליו ועל אשתו כו׳ ב״ה אומרים נכסים בחזקתן. תימה למ״ד בגמרא במזקת יורשי האשה אומרים נכסים בחזקתן מאי שנא מתני׳ דקתני נפל הבית עליו ועל אשתו יורשי הבעל אומרים אשה מתה ראשון ואחר כך מת הבעל יורשי אשה אומרים יחלוקו ומאי כוה ליה למימר דלא שוו בטעמייהו (ג) כדפריש׳ בגמ׳: **ובית הלל אומרים נכסים בחזקתן.** קשיא לר״י מ״ש דהכא אמר נכסים במזקתן ומפרש בגמ׳ במזקת יורשי האשה ואילו בסיפא תנן נפל הבית עליו ועל אשתו יורשי הבעל אומרים אשה מת ראשון ואחר כך מת הבעל יורשי אשה אומרים יחלוקו ומאי כוה ליה למימר דלא שוו בטעמייהו (ג) כדפריש׳ בגמ׳ ומיהו קשה לר״ת דאמר בפרק יורשי האשה (כתובות דף פב.) גבי נכסי מלוג שלה דלאוריית לעיל בפ׳ ים (דף קיג:) וגם בפרק שור שנגח ד׳ וס׳ (ב״ק דף מב:) מיהו מלי למימר (ד) בריש׳ דנפל הבית עליו ועל אשתו לאו דר״ע אמר בחזקת יורשי הבעל ור״ל אמר יחלוקו. ירושלמי פ״ד ה״ב [ד]מדקתני יחלקו יורשי בעל עם יורשי האב אלמא יורשי האב עיקר. תוס׳ ישנים יומא פה: ז. דהיכם כבר היה מוחזק בנכסים קודם מיתתה משעת מיתת אחיו שהוא יורש. תמוהה ס: תוד״ה נכסים. ה. אפי׳ למ״ד קנין פירות כקנין הגוף דמי לא חשיב בהכי (נכסי מלוג) קנין כספו כיון שאין הגוף שלו. יבמות סו. תוד״ה פלוגתא. ט. [ד]השתא דקאמר נכסים בחזקתן הרי הוא כמפרש הטעם כי זו היא חזקה הראויה להם, דהיינו נכסי צאן ברזל חזקת הבעל משום דאם פחתו פחתו לו ואם הותירו הותירו לו וגם היה יכול למכרן אבל גבי כתובה הטעם פשוט למה הן בחזקת יורשי הבעל ולא הנזרק לומר בה נכסים בחזקתן. ציטוט מקונטרס בשם תוס׳ הר״ש. י. ואפי׳ מתה האם ראשונה. ציטט״ש יבמות נה. יא. יורשי הבן דהיינו אחין מאביו ספק כי אם מתה האם אחרונה אין להם כלום שאין הבן יורש אמו בקבר. שם. יב. מחמת הודאת חבירו. שם.

יחלוקו: נפל הבית עליו ועל אשתו יורשי הבעל אומרים האשה מתה ראשון. ואין לה כתובה להבעל יורש אשתו ומנונא בחזקת בעל קאי. ויורשי האשה אחזיק אומרים הבעל מת ראשון. ב״ש אומרים יחלוקו בין עיקר הכתובה מאתים או מנה ובין התוספת דהיינו נכסי צאן ברזל שקבל עליו באחריות ובין הנכסים הנכנסים והיוצאין עמה כגון נכסי מלוג הכל יחלוקו שמוטל בספק הוא אם הוא יורש או היא: וב״ה אומרים נכסים בחזקתן. כלומר העמד הנכסים על מי שהיה מחזיק בהן העיקר ו) כתובה מאתים או מנה וכתובה דהיינו תוספת בחזקת יורשי הבעל משום דבחזקת הבעל קיימי קודם דלא ניתנה כתובה לגבות מחיים: ונכסים הנכנסין והיוצאין עמה בחזקת יורשי הבעל משום דבחזקת הבעל היתה אשתו מוחזקת בהן בנכסי מלוג שלה שהבעל לא קבלן באחריותו:

ו) עי׳ לקמן בסוגיא ופ״ע ותולי דל״ל על מי שהיה ממחזק בהן: וכתובה. דהיינו מאתים או מנה ותוספת בחזקת יורשי וכו׳.

דלפי שהוא ולפי: (ק) **בא״ד** לחשוב זה הספק ולפי כדקאמר לעיל גבי נפל. ג״כ זהו לפי גירסת ר״ח ור״ת דסוגיא זו קטועה לעיל: (ר) **בא״ד** מפי לאו יורשי האב בני דמסקיו מאי יורשי האב אחי ופירש רבינו שמואל אחי הבן אלמא כל״ל יורשי האב בני מוכיחין אחי יורשי האב בני מוכיחין אחי יורשי האב: **בא״ד** מפי לאו יורשי האב היא ופירש רבינו שמואל אחי הבן אלמא כל״ל